EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 19.6.2024
COM(2024) 597 final

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega tehakse kindlaks, et Rumeenia ei ole võtnud nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovituse järgimiseks tõhusaid meetmeid

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega tehakse kindlaks, et Rumeenia ei ole võtnud nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovituse järgimiseks tõhusaid meetmeid

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 126 lõiget 8,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

(1) Vastavalt aluslepingu artiklile 126 hoiduvad liikmesriigid valitsemissektori eelarve ülemäärasest puudujäägist.

(2) Stabiilsuse ja kasvu pakt põhineb eesmärgil tagada riigi rahanduse usaldusväärsus, mis on vajalik hinnastabiilsuse ning töökohtade loomist soodustava tugeva jätkusuutliku majanduskasvu tagamiseks. Stabiilsuse ja kasvu pakt hõlmab nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta[1], mis võeti vastu selleks, et soodustada valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kiiret korrigeerimist.

(3) Tingituna ELi toimimise lepingu eelarvepuudujäägi kriteeriumi sihilikust mittetäitmisest 2019. aastal võttis nõukogu 3. aprillil 2020 komisjoni soovituse alusel vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikele 6 vastu otsuse (EL) 2020/509 ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Rumeenias ning esitas vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikele 7 soovituse valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks hiljemalt 2022. aastaks. Võttes arvesse majandustegevuse suurt vähenemist COVID-19 pandeemia ajal, võttis nõukogu 18. juunil 2021 vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikele 7 vastu muudetud soovituse Rumeeniale[2].

(4) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Rumeenial kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk hiljemalt 2024. aastaks. Täpsemalt soovitas nõukogu oma 18. juuni 2021. aasta soovituses, mis võeti vastu ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel, Rumeenial vähendada valitsemissektori nominaalset eelarvepuudujääki 2021. aastal 8,0 %-ni, 2022. aastal 6,2 %-ni, 2023. aastal 4,4 %-ni ja 2024. aastal 2,9 %-ni

---

1 Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L 209, 2.8.1997, lk 6).

2 Kõik Rumeenia ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega seotud dokumendid on kättesaadavad aadressil: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/ongoing-excessive-deficit-procedures/romania_en

SKPst. See oli kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude nominaalse kasvumääraga 3,4 % 2021. aastal, 1,3 % 2022. aastal, 0,9 % 2023. aastal ja 0,0 % 2024. aastal. Samuti vastas see iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,7 % SKPst 2021. aastal, 1,8 % SKPst 2022. aastal, 1,7 % SKPst 2023. aastal ja 1,5 % SKPst 2024. aastal. Peale selle oli soovituses märgitud, et Rumeenia peaks täielikult rakendama 2021. aastaks juba vastu võetud meetmed ning määrama kindlaks ja rakendama täiendavad meetmed, mis on vajalikud ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks 2024. aastaks. Ootamatuid tulusid tuleks kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Nõukogu seadis oma soovituses Rumeeniale tõhusate meetmete võtmise tähtpäevaks 15. oktoobri 2021 ja kehtestas, et kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikega 4a tuleb vähemalt iga kuue kuu järel ja kuni ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseni esitada aruanne soovituse rakendamisel tehtud edusammude kohta.

(5) 24. novembril 2021 jõudis komisjon järeldusele, et Rumeenia on võtnud tõhusaid meetmeid vastuseks ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 kohasele 18. juuni 2021. aasta soovitusele, ning leidis, et sel ajal ei olnud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames vaja täiendavaid meetmeid võtta. Sellest ajast saadik tehtud hindamised on näidanud, et Rumeenia on ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 kohast 18. juuni 2021. aasta soovitust järginud, kuna valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi 2021. ja 2022. aasta vastavad eesmärgid on täidetud. Eurostati kinnitatud eelarvetulemuste andmete põhjal vähenes Rumeenia valitsemissektori eelarvepuudujääk 7,2 %-lt SKPst 2021. aastal 6,3 %-le SKPst 2022. aastal. 2022. aasta esialgne hinnang (teatavaks tehtud ja kinnitatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse 2023. aasta kevadise teatise kontekstis) oli 6,2 % SKPst, mis vastab nõukogu soovitatud valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi eesmärgile. Seetõttu peatati ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus. Struktuurne eelarvepuudujääk vähenes aga 2021. aastal 1,2 protsendipunkti SKPst ja 2022. aastal 0,4 protsendipunkti SKPst, kusjuures soovitatud kohandus oli vastavalt 0,7 protsendipunkti ja 1,8 protsendipunkti SKPst. Kumulatiivne 2021.–2022. aasta struktuurne kohandus jäi seega alla soovitatud kohanduse taseme. Lisaks oli esmaste netokulude kasv 2021. aastal 7,4 % ja 2022. aastal 15,0 %, mis ületab oluliselt nõukogu soovituses sätestatud eesmärke.

(6) Alates nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovituse vastuvõtmisest on Rumeenia majandustulemused olnud üldjoontes kooskõlas komisjoni prognoosidega. Aastatel 2021–2023 oli SKP reaalkasv üldjoontes kooskõlas komisjoni talituste 2. juuni 2021. aasta töödokumendis esitatud prognoosidega, seda hoolimata vahepeal aset leidnud makromajanduslikest šokkidest (eelkõige Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja sellele järgnenud energiašokk). 2023. aasta SKP lõhe jääb prognooside kohaselt 2021. aasta juunis prognoositust väiksemaks. Lisaks on valitsemissektori tulude kasv olnud prognoositust palju kiirem, peamiselt kõrge inflatsiooni tõttu, kuid see kajastab ka maksude suure osakaalu mõju SKP reaalkasvus. Üldiselt ei saa makromajandusliku arenguga põhjendada nõukogu 2021. aasta juuni soovituse eesmärkidest oluliselt halvemaid eelarvetulemusi, isegi kui SKP kasv oleks märkimisväärselt rangema eelarvepoliitika korral olnud tõenäoliselt aeglasem.

(7) Olles hinnanud uuesti Rumeenia võetud meetmeid, mis olid nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovituse kohaselt suunatud ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamisele 2024. aastaks, jõuti järgmistele järeldustele:

– Rumeenia esitatud ja Eurostati kinnitatud eelarvetulemuste andmete põhjal suurenes Rumeenia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 6,6 %-ni SKPst, mis ületab oluliselt nõukogu soovitatud ja Rumeenia 2023. aasta lähenemisprogrammis kavandatud taset 4,4 % SKPst. Selle kõrvalekalde peamine põhjus on asjaolu, et valitsemissektori kulutuste kasvumäär oli jätkuvalt väga kõrge, peamiselt sotsiaalsiirete, intressimaksete, kaupade ja teenustega seotud kulutuste ning kapitalikulude tõttu. 2023. aasta valitsemissektori nominaalset eelarvepuudujääki mõjutas ka kohtuotsustel põhineva avaliku sektori palgatõusu maksete statistiline kajastamine (0,5 % SKPst).

– 2023. aastal jäi eelarve konsolideerimine nõukogu soovitusest palju väiksemaks. Rumeenia struktuurne eelarvepositsioon püsis 2023. aastal üldjoontes muutumatuna (positsioon halvenes 0,1 % SKPst), mis jääb tunduvalt alla nõukogu soovitusele parandada eelarvepositsiooni 1,7 % SKPst. Esmaste netokulude kasv (mida on kohandatud eelarvepoliitiliste meetmetega tulude poolel) küündis 2023. aastal peaaegu 12 %-ni, mis ületab märkimisväärselt nõukogu soovitatud eesmärki 0,9 %.

– 2022. ja 2023. aastal soodustas tugev SKP reaal- ja nominaalkasv valitsemissektori tulude väga suurt kasvu (20,8 % 2022. aastal ja 14,2 % 2023. aastal), mis on palju suurem, kui kavandati 2021. aasta juunis nõukogu soovituse esitamise ajal. Selle asemel aga, et vähendada eelarvepuudujääki, kasutati mõlemal aastal suuremat osa ootamatust tulust täiendavate kulutuste rahastamiseks.

– Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal suurenema 6,9 %-ni SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2024. aasta lõpus 50,9 %-le SKPst (48,8 %-lt SKPst 2023. aasta lõpus). Nagu varasematelgi aastatel, kajastab valitsemissektori eelarvepuudujäägi prognoositud suurenemine 2024. aastal valitsemissektori jooksvate kulude suurt kasvu. Kulutused avaliku sektori palkadele suurenevad prognooside kohaselt märkimisväärselt, kajastades hiljutist otsustuspõhist palgatõusu haridus-, tervishoiu- ja kaitsesektoris. Pensionireformiga kaasnev pensionide ümberarvutamine põhjustab lühiajalisi kulusid nii 2024. kui ka 2025. aastal, kuid reform annab suurt säästu keskpikas ja pikas perspektiivis, eeldusel et reform viiakse ellu täies mahus.

– 2024. aastal peaks valitsemissektori tulude kasv ületama SKP nominaalkasvu, kajastades jõupingutusi parandada maksude kogumist maksusüsteemi digitaliseerimise kaudu ja mõju, mis on 2023. aasta sügisel vastu võetud tulusid suurendavate meetmete paketil; see peaks suurendama valitsemissektori tulusid ligikaudu 1 % SKPst. Pakett koosneb peamiselt äriühingute (eelkõige mikroettevõtjate) ja üksikisikute maksustamise suurendamisest, mis tuleneb ehitus- ja põllumajandussektoris soodusmaksusüsteemide osalisest kaotamisest, valitud kaupade ja teenuste vähendatud käibemaksumäärade kaotamisest, aktsiisimaksude tõstmisest ning pankade ja hargmaiste ettevõtjate käibe erimaksust.

(8) Selle põhjal järeldatakse, et Rumeenia ei ole nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitusele piisavalt reageerinud. Rumeenia ei saavutanud 2023. aastal valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi eesmärki ja prognooside kohaselt ei

vabane riik ülemäärasest eelarvepuudujäägist 2024. aastaks. Eelarve konsolideerimine ei vastanud suurel määral nõukogu soovitatud tasemele ning esmased netokulud kasvasid soovitatust palju kiiremini,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rumeenia ei ole võtnud nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovituse järgimiseks tõhusaid meetmeid.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Rumeeniale.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja